

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul II.

Blași 22 Octobrie 1892.

Numărul 43.

Dreptul de a ne alege Archiepiscopul.

IX.

(+) În anul 1867 îndată după morțea Mitropolitului Șulută ministrul de culte și instrucțiunea publică s'a încercat să combată dreptul nostru de alegere și cu argumentul de totu neîntemeiat, că după ce diecesa Făgărașului s'a ridicat la rangul de Mitropolie, ar trebui să se estindă dreptul de vot și la preoțimea din diecesele sufragane, care până atunci nu exercitase drept de alegere; ceea ce ministrul nici de cum nu ar pute încuviința.

Mai târziu însă vedându ministrul, că trebuie să concedă alegerea, a recurs la altă apucătură viclenă. Nu a conces nici aceea, ca numai preoțimea din archidieceasă să alégă Mitropolitul, nici aceea, ca totă preoțimea din provincia mitropolitană să concurgă într'unu modu orecare la alegerea Mitropolitului, ci a propus Majestății Sale, ca alegerea să o concedă așa, ca pre lângă preoțimea din Archidieceasa Făgărașului să voteze și preoțimea din acele districte protopopesce, cari până la an. 1853 se ținuseră de diecesa Făgărașului, însă cu ocaziunea înființării dieceselor Gherlei și Lugosului au fostu dismembrate din diecesa Făgărașului și alipite la diecesele de nou înființate. Dicea adecă ministrul, că protopopiatele dismembrate din diecesa Făgărașului și anexate la diecesele sufragane a Gherlei și Lugosului nu și-au perdut dreptul de

alegere prin aceea, că au trecut la alte diecese, pentru-că între diecesele sufragane și diecesa mitropolitană există un fel de legătură spirituală. Afară de aceea cu câtu conlucră mai mulți la alegerea de Mitropolit, cu atât mai mulți alegători înțelepți se voru afla, cari voru sci cumpeni toate împrejurările și voru alege unu bărbat, care să corăspundă deplin înaltei pozițiuni de Mitropolit.

Procedura acăsta a ministrului, după părerea noastră, este cu totul contrară sântelor canone și principiilor de dreptate și ecuitate.

La alegerea Mitropolitului de Alba-Iulia, respective a episcopului de Făgăraș nu numai înainte de sânta Unire, ci și după aceea au luat parte până la anul 1868 numai preoții, cari se află sub *jurisdicțiunea episcopăscă* a acelu Archiepiscop. Cu ce drept dară s'a propus Majestății Sale, ca la actualu alegeri de Mitropolit să concurgă și unele protopopiate din diecesele Gherlei și Lugosului?

E drept, că episcopul Făgărașului este de presente totu odată și Mitropolit alu mai multor diecese, însă împrejurarea acăsta nu pretinde, ca acelu episcop să fie ales și de o parte a Clerului din alte diecese ori de întregu Clerul din provincia mitropolitană; ceea ce ușor o putem dovedi cu exemplele cele mai palpabile.

Archiepiscopul de Salzburg are sub *jurisdicțiunea* sa 6 sufragani, și

anume pre episcopii de Trident, Brixen, Gurk, Seckau, Lavant și Tenedos, și cu toate acestea nu este ales nici de clerul, nici de capitulele acestor dieces sufragane, ci numai de capitulul său din Salzburg.

Pontificele Romanu exercită după drept, și în casu de lipsă și de facto, *jurisdicțiune* nu numai patriarhală, nu numai mitropolitană, ci chiar episcopăscă preste toate diecesele din lume, și cu toate acestea nu este ales de clerul tuturor dieceselor episcopesci din lume, nici de reprezentanții tuturor bisericilor său a unei părți din biserică lui Christos, ci numai de cardinalii bisericei din Roma, și deși unii dintre acești cardinali sunt episcopi ori archiepiscopi ordinari în vre-o diecesă de pre suprafața globului catolic, totuși aceștia nu concurg la alegerea Papei în calitate de episcopi și reprezentanți ai dieceselor sale, ci numai în calitate de cardinali ai bisericei romane, va să dică în calitate de parochi și diaconi ai bisericilor din Roma.

Nu se pôte deci nici de cum susține, că din împrejurarea, că episcopul Făgărașului este totu odată și Mitropolit alu provinciei mitropolitane de Alba-Iulia, ar urmă în modu necesar, ca la alegerea lui să concurgă în parte sau în totalitatea sa și clerul din celelalte diecese sufragane, ci din contră după analogia casurilor indigite și basate pre dispusețiunile sântelor canone urmază în modu necesar, că la alegerea

Feuilleton.

Pedagogice res.

Am un prietinu, și acela e jude la tribunalu. Sermanul de el! Au trecut câteva luni, de cându îl chinuesc o bôla. Medicul dice, că bôla asta ar fi o iritare a nervului ischiatic. I-a rinduit acidu de salicil, medicamentul celu mai probat, de care dispune sciința modernă în contra acestor bôle. Și prietinu meu lea salicil cu un zel, care ar fi vrednic de o cauză mai bună. Pre vecinul lui încă-lu dore spinarea, și acela la sfatul medicului s'au curăz cu cataplasme reci. Și încă și astăzi folosesc unu acidu de salicil, era celalaltu cataplasme reci, și le voru mai folosi și de aci încolo, până le voru înceta durerile. Și după aceea îl va ajunge sciinței vremea spre a-și bate capul, ca să afe, cum s'a făcut, de unuia i-au folositu cataplasmele reci întocmai ca și celuilaltu acidu de salicil.

Noi doi, adecă eu și judele, avem un prietinu comun, și acesta se chemă — dar ce face numele? Elu este doctoru și nici decum nu este de acord cu acidul de sa-

licil. Dar nu cumva să crezi, că elu pentru că este doctoru, cu o cale ar fi și medicu. Elu scrie înainte numelu său Dr. jur. și a făcut și elu, precum facu mulți iuriști, a iscodit adecă unu sistem, în care bagă fără alegere toate bôlele dimpreună cu vindecarea lor. Și de câte ori cercetăz pre prietinu celu bolnavu, totdeauna lamentăz, că acesta n'a observat dieta, ce i-a prescrio: n'a făcutu zilnic o baie cu douche, nici n'a beut zilnic tea recomandată, și deșteptându-se noptea nu și-a potolit setea cu șeptespredece corchiuri de apă, nici nu face preumblări, și așa n'are să se mire, că-lu chinuesc totu mereu reumatismul în mușchii spinării. Elu nu crede în iritarea nervului ischiatic.

Pre bolnavul meu îl cercetăz și o multime de mătuși și verișore. Una dice, că să se frece cu uleu de chloroformu, ér alta i-a recomandat terpenin, numai că și-a uitat, să-i spuă, cum să-lu folosescă, pre din lăuntru ori pre din afară. Altele-i recomandară muștaru, ér altele mai sciue? Dar toate se uniau în judecata, că medicul este unu măgariu și jumătate.

Prietinu meu într'aceea se simțesc la fiesce care mișcare mai repede, ca și

cându i-ar stringe cineva mușchii cu nisce clesce de feru. Elu unu de locu nu mă miră de aceea, că bietul om și-a perdut umorul. La început asculta asemenea dreptul Iov sfaturile cele multe. Dar mai pre urmă începu a preferi iritarea nervului ischiatic neîncetatoru esplicării și sfaturi ale prietinelor și rudeniilor și nu mai avu ce face: se făcu necioplitu, forte necioplitu. Doresci o ilustrare? Etă-o.

Într'una din zile prietinu meu éra chinuit din samă afară și cerca, să-și așede într'unu chipu câtu-și de comod șoldurile muncite de dureri. Atunci étă întră la elu o verișora, care-i era înrudită în gradul alu patrușpredecelea. Ea se aședă într'unu scaun lângă verul său, și ca să-i aline durerile, îi istorisesc modernul Iov toate bôlele, de cari a suferit ea însă și în cei cinci deci și nouă ani ai fecioriei sale, și — vorba vorbă aduce — ajunge și la aceea, cum pre bărbatul nepotei sale de soră înainte de asta cu nu chiaru două deci și șese ani l'a chinuit chiaru bôla asta blăstemată.

„Iléno,” dice Iov cătră soție-sa.

„Ce vrei, Vasilie dragă?”

„En vino, de-mi dă scaunenciul în mână, că eu nu pot să mă plec să-lu lea.”

Mitropolitului de Alba-Iulia are dreptul a lua parte numai clerului din arhidieceasa Făgăraşului.

Mitropolitul de Alba-Iulia este în prima linie episcopul în diecesa Făgăraşului, unde își exercită toată puterea sa de principe bisericesc, precând asupra celorlalte diecese sufragane are o jurisdicțiune foarte neînsemnată, care se manifestă mai virtuos în sentințele aduse de dînsul ca foră apelatoră de a 2-a instanță, și încă și aceste sentințe nu le aduce el singur, ci împreună cu membrii Consistoriului său mitropolitan. Din acestea dela sine urmează, că la alegerea Mitropolitului foarte puțin este interesat clerul dieceselor sufragane, a cărui soră depinde dela episcopii lui, precând clerul și poporul arhidieceșan este tocmai așa de interesat, pre cât de interesat pôte fi o națiune politică la alegerea capului suprem al statului. De aceea dreptul de a alege pre Mitropolitul, tocmai pentru-că acesta este arhiepiscopul diecesei Făgăraşului, trebuie să-l aibă clerul acestei diecese, ăr acestu cleru sciind, că episcopul său are să pörte și demnitatea de Mitropolit, se va îngriji cu ocaziunea alegerii, ca alesul lui să corăspundă și demnității de Mitropolit, și astfel va salva tôte interesele clerului și poporului din provincia mitropolitană, întru cât acestea sunt legate de persóna Mitropolitului.

Fată cu acestea adevăruri nu ajunge nimica obiecțiunea, că dacă cel puțin o parte din clerul dieceselor sufragane ar concurge la alegere, s'ar face o alegere mai nimerită. Înainte de tôte noi negăm, că dela mulțimea alegătorilor atîrnă bunătatea alegerii. Apoi aci nu este vorba de ce ar fi mai bine, ci este vorba, că ce trebuie să se facă

după dreptul, ăr dreptul spune, că numai clerul diecesei Făgăraşului are să alegă pre episcopul său, care este totodată și Mitropolitul.

Acea parte din clerul dieceselor Gherlei și Lugosului, care odinoră se ținea de diecesa Făgăraşului, prin dismembrarea sa din corpul acestei diecese și-a perdat dreptul de a alege pre episcopul de Făgăraş, pentru-că prin dismembrare se perd tôte acele drepturi, cari nu și-le-au rezervat cei interesați cu ocaziunea actului de dismembrare. Clerul trecut la diecesa Gherlei și a Lugosului însă cu ocaziunea dismembrării nu și-a rezervat acestu drept; și de aceea și-l'a perdat pentru tot-deuna. Afară de aceea clerul trecut la diecesele Gherlei și Lugosului, pre când se ținea de diecesa Făgăraşului, avea dreptul a-și alege pre episcopul său. Însă episcopul acestui cleru nu mai este astăzi episcopul diecesei Făgăraşului, ci episcopul diecesei Gherlei ori a Lugosului. Prin urmare clerul din cestiune pôte ave dreptul de a-și alege pre episcopul său din Gherla ori din Lugos, însă nici de cum nu pôte ave dreptul de a alege pre episcopul diecesei Făgăraşului.

Dacă cineva a trecut dintr'o parohie într'alta, își perde drepturile exercitate ca membru al parohiei prime și și câștigă drepturile, ce alți le exercită ca membri ai parohiei a doua. Tocmai așa s'a întâmplat și cu clerul trecut la diecesele Gherlei ori a Lugosului. El și-a perdat drepturile exercitate în diecesa Făgăraşului și și-a acuritat drepturile, cari se țin de el ca membru al diecesei Gherlei ori a Lugosului.

Prin urmare dreptul de a alege pre episcopul Făgăraşului, care este

tot-odată și Mitropolitul provinciei noastre bisericesci, compete numai clerului arhidieceșei Făgăraşului cu atâtu mai virtuos, că în sinul acestui cleru se află destui alegători luminați, cari cu ocaziunea alegerii să țină cont de interesele întregii noastre biserice; ăr ministrul de culte și instrucțiunea publică a vătămă acestu drept și a purcesu contrar canónelor biserice, când a chemat la alegere și pre clerul din unele protopopiate ale dieceselor sufragane.

Dar procedura Domnului Ministru dela anii 1867 și 1868 a fost nu numai anticanonică, ci și nedreptă și necriticabilă. La alegerea din acestu an au concursu 33 protopopiate din diecesele sufragane și 39 protopopiate din arhidieceșă. Ori cine pôte vedé, că două diecese sufragane au concursu apröpe cu atâtea voturi la alegerea episcopului diecesei Făgăraşului, cu câte a concursu clerul cel mai interesat în această afacere. A da însă putere unui cleru din alte diecese, ca să alegă episcopul în diecesa Făgăraşului, noué ni-se pare a fi unu lucru, ce cu principiile dreptății și ale ecuității nu se pôte uni, și cu atâtu mai puțin s'ar puté uni astăzi, când protopopiatele diecesei Făgăraşului sunt reduse dela anul 1884 încöce la numărul numai de 31, și deși în ce privesce numărul preoților sunt mai mari, decât respectivele protopopiate din diecesele Gherlei și Lugosului, totuși nu trimitu mai mulți delegați, decât aceste protopopiate, așa încätu se pôte dice cu dreptu cuvintu, că astăzi nu clerul din diecesa Făgăraşului și-ar alege episcopul, ci preoții din alte diecese i-l'ar alege.

Închiámă acestu ciclu de articuli, constatând, că dreptul clerului nostru de a-și alege Mitropolitul nu se pôte

„Dar ce vrei cu scăunenciul?”

„Să-l arunc verişorei în cap în cli-pita aceea, în care-mi va spune léculu, cu care i-s'a vindecat bărbatul nepötel de soră înainte de asta cu două decii și șese ani.”

„Dobitoc încălat!” Asta a fost salutarea, cu care și-a luat rămas bun verişora.

Și prietinelu meu, durerile căruia i-le alina puțin bucuria, că a scăpat de compătimirea verişorei sale, se scöla, ca să se mai preumbe prin chilie. Și cum se preumbla răzimat pre baston, întru durerile sale se asamăna cu luna, când ajunge în pătrariul celu dintăiu.

„Dar Vasilie dragă, oblesce-ți trupul, că te dedai a umbla așa strîmbat.”

„Cercă numai a umbla și tu așa strîmbată, și apoi judecă, dacă umblu eu așa numai din plăcere.”

Și așa te-ai putut convinge și tu, că ne espunem vre unei primejdii, dacă începem o conversare cu prietinelu meu Vasilie. Și așa să-i dăm pace și să mergem a cerceta pre altul dintre prietini mei. Numele lui este Spiridon.

Domnul Spiridon mi-a fost conșolaru și este cam de ani mei, adică a intrat în deceniul al cincilea. El dispune de tôte cele ce se receră spre a fi fericit aci pre pământ. Are capitale, după cari pôte să ducă o viață neatfînătoare, s'a însurat înainte de asta cu doispredece ani, are trei prunci, și anume o fetiță de dece ani, un băet, care înainte de asta cu nu chiar două luni a început a umbla la școlă și a

și umblat trei zile închiate, dar nu a fost de acord nici cu principiile cele noué, nici cu cele vechi ale pedagogiei, și nu și-a mai făcut silă conștiinței cu umblatul la școlă, și încă un băet de trei ani, care însă scie deja să amărăscă tătâne-său viața. Deunăși a dat de pipa tătâne-său cea cu țeve lungă și confundându-i menirea a început să călărăscă pre țeve. Pipa reprezenta capul calului, ăr ciutura reprezenta cöda. Urmarea a fost, că suculu nectaric în urma legii de gravitațiune s'a adunat din tötă țeva în ciutura. Și când a venit tata acasă și a luat ciutura în gură, inchipuesce-ți plăcerea lui olimpică la sorbitura cea dintăiu de nectar.

Și prietinelu meu susține mereu, că astfel de lucruri numai lui i-se pot întâmpla. Ca să nu uită, el după profesiune este pedant. Când disputăm noi conșolarul la universitate, Spiridon totdeuna se ținea strîns de regulele dialectice și nu putea să precăpă, cum putem noi să mestecăm sarea unorului în cestiuni așa de seriose. El nu scia, că cestiunile acelea se asamăna mănărilor, cu cari îți strici stomacul, dacă nu le sari. Cuvintările lui se compuneau totdeuna din trei părți: premisa primă, premisa a doua și conșoluțiunea, și cösta din urmă totdeuna o începea cu ergo. Urmarea cea mai firăscă a fost, că noi îl numiam Ergo. Mai târziu în urma risetelor noastre s'a mai desvătăt de ergo; numai când se înfoca, mai ieșia ergo de nou la ivelă.

Ergo nutrește o iubire veritabilă cătră sciință. Mijlocele materiale îi concedu, să se ocupe de ele. El cultivă cu multă plăcere

filosofia și tôte cele ce-să legate de ea.

Acuși avu prospecte de a se face tată. Cătă ce auđi de lucrul acesta, își și cumpără o bibliotecă mărisöră de opuri pedagogice și se puse pre studiu. Din momentul acesta ar fi fost val de pacea lui casnică, de cumva spre norocire muferea lui nu ar fi o mulere foarte cuminte. Ea asculta și de și dimineța după dejun cu răbdarea unui melu câte o prelegere pedagogică, și în vreme ce bărbatul său preste și studia în bibliotecă progresele pedagogiei, ea dispunea între copii așa, precum gândia, că este bine, și așa și era bine. Ună vöră alu ei o făcu atentă, că ea își cresce pruncul nebăgându de loc în samă învățaturile pedagogice ale bărbatului său. „Veđi, dragul meu,” îi răspunse, „tu nu scii, cătă de puțin se pricepu erudiții la crescerea pruncilor. Dar tu scii bine, că bărbatul meu n'are nici o altă plăcere, el nu be, nu se duce în societăți de taroc, nu se duce în birt. De ce să nu-i facu dar bucuria de a asculta, ce a mai seosă ărăși din cărțile sale? Une ori se întâmplă, de-mi mai spune și câte unu lucru practic, și acela îl și aplică.”

Acum cunosc pre prietinelu meu Spiridon. Să mergem dar la el.

Cum suiam scara, chiar auđiam cuvintele lui: „Ergo mai purtat până acum de nasu.”

Acestu ergo și încă și mai mult tonulu, în care-l rostise, mi spunea, că Spiridon și-a luat un avint de iritare.

Bat în ușe, dar primescu un „Intră” așa de mănos, de nu cutez să intru, ci

de nimeni negă, și că acestu dreptu compete numai clerului din arhidieceasa Făgărașului, care este datoriu să-și valideze acestu dreptu cu proxima alegere și să nu lase, ca prin repetirea celorlă întâmplăte în 1868 să se introducă unu usă contrariu acestu dreptu.

Conferență de naționalități. — După cum anunță diarulü vienesü „Deutsches Volksblatt“, în decursulü lunel viitoare are să se întrunescă în Viena o conferință a naționalităților din monarchia austro-ungară.

Idea aceste coferinte a fostü concepută cu ocaziunea mergerii deputațiunii române la Viena.

La conferența acēsta afară de Romāni din țerile corōnei Sântului Ștefanü și din Bucovina vorü mai fi reprezentați și Sērbü, Croați, Sloveni, Cehi, Ruteni și Slovaci din ambele părți ale monarchiei prin bărbați de încredere de ai lorü. Conferența va desbăte și va resolvă următoarele teme: 1. Transformarea de dreptü publicü alü monarchiei dualiste într'o monarchie federativă. 2. Numērulü singuraticelorü state și delimitarea lorü. 3. Viena ca teritorü federalü deosebitü. 4. Representanța popōrelorü: parlamentulü federalü și parlamentele singuraticel. 5. Armata și apērarea țerei. 6. Poziția comunităților bisericesc. 7. Legea naționalităților pentru imperiulü întregü și pentru singuraticel state (cestiunea școlară, administrația și limba de statü). 8. Justiția. 9. Legislațiunea vamală. 10. Contribuția. 11. Sistemulü monetarü în imperiü și în singuraticel state. 12. Dreptulü de proprietate asupra metalelorü și mineralelorü. 13. Drumurile de ferü. 14. Postă și telegrafü. 15. Clasele sociale. 16. Legislațiunea socială: legi de protecțiune, clasele productive, breslele, dreptulü de proprietate agrară. 17. Cestiunea ovreescă.

Conferența va avē să trimită o deputație la Maiestatea Sa, ca să cēră convocarea unei

constituante, ai cărorü membri vorü fi a se alege pre basa votulü universalü și după naționalități.

Noi din partea noastră salutămü cu bucurie convocarea conferinței. Conferințele și congresele de ori ce soiü suntü de celü mai mare folosü: ele contribue förte multü la lămurirea și cristalisarea ideilorü.

Față de conferința din cestiune însă nu putemü să ne ascundemü unele nedumeriri.

Trei idei marcante vedemü noi exprimate în programulü conferinței: *monarchie federativă, comunitate cu Slavii și antisemitismü.*

Noi din partea noastră nu putemü aprobă necondiționatü nici una din aceste idei.

Noi nu vedemü realizarea aspirațiunilor romānescel pre basa unei monarchii federative. Înființarea unei asemenea monarchii i-ar îndepărtă pre Romāni cu vēcuri dela ceea ce dorescū. Credemü că suatemü înțeleși.

Cu atâtü mai puținü vedemü noi realizarea aspirațiunilor romānescel prin alianța cu Slavii din monarchie. Prin alianța acēsta vomü scăpă pōte din ghiarēle supremației magiare, dar vomü căde nesmintitü în ghiarē și mai periculose, în ghiarēle colosulü dela Nordü. Și asta apoi întrü adevērü nu este în interesulü cauzei romānescel.

În sfârșitü o luptă antisemitică nu este de locü în interesulü cauzei noastre. Cestiunea ovreescă este o cestiune, care preocupă pre celü mai însemnatü politici ai Europei, și nu Romāni nici naționalitățile celealalte din monarchia austro-ungară vorü deslegă acēstă cestiie. De ce să se ocupe dar conferința din Viena cu o cestiune, care acum la momentü numai în defavorulü nostru pōte fi, cândü sciutü este, că presa și banii suntü în mână ovreescel. Discutarea cestiunii ovreescel deci este celü puținü nepotrivită.

Ētă nedumeririle noastre față de conferința din Viena.

Rugămü pre acei bărbați romāni, cari vorü participă la numita conferință, să nu trecă cu vederea cele țise de noi numai cu

intențiunea de a servi cauzei romānescel. Să albă în vedere interesele adevērate ale poporului romānū, și de dragulü unelü efectü momentanü să nu strice aspirațiunilorü noastre, cari atâtü de vii suntü în tōte inimelē romānescel. Suntemü pre calea unei evoluțiuni salutare. Să nu dămü îndērptü.

Cele țise nu ne împedecă cu tōte acestea, a ură conferinței din Viena cele mai strălucite succese.

Clericii romāni din Budapesta. — „Magyar Állam“ în nrulü sēü din 14 Octobrel se ocupă de cestiunea alumnilorü romāni din seminariulü clericalü centralü din Budapesta. Ocasie la espectorările lui I-a datü lui „Magyar Állam“ o învinuire concepiată în terminü întrü adevērü förte aspri, ce „Tribuna“ a aruncat'o asupra amintitulü seminariulü din cauză, că alumnii romāni au fostü opriti a mai primi și ceti „Tribuna“ și a ceti romānesce preste totü. Ētă ce scrie diarulü budapestanü, căruia îi place a trece de reprezentantü alü catolicismulü în Ungaria:

„Precum suntemü informați despre cauză, s'a întâmplatü numai atâtă, că precum nu se concede tinerilorü magiari a ceti fără alegere totü felulü de fol, așa nici alumnilorü de limbă romānescă. Superioritatea institutulü a recercatü deci pre episcopii gr. cat., că ore tinerilorü romāni ce fōe le pōte da ca încredută. Cātü de neîndreptătită este acuză „Tribunei“, se vede din faptulü, că clericii romāni au în seminariulü centralü o bibliotecă, ce cuprinde la o mie de tomuri. Agitarea firesce că nu o suferü, ēră Hetz-urile politice nu le concedü să fie importate în institutü. Numai aceste împrejurări are să-î ascrie „Tribuna“ cele întâmplăte.“

Ēră în nrulü sēü din 15 Octobrel scrie aceea-și fōe:

„Escursiunea „Tribunei“ făcută în contra seminariulü clericalü centralü a adusü la ordinea țilei o cestiune actuală, cestiunea clericilorü romāni, cari se trimitü în institutulü acesta spre educare.

„Este cērtă, că guvernulü cultelorü a fostü condusü ne intenția cea mai bună, cândü dintre tinerii greco-catolici, cari se pregătiaü pentru cariera preotēscă, a așdatü douăzeci și cinci în institutulü clericalü centralü și așa le-a oferitü ocazie spre cuaficare mai înaltă universitară și cu o cale și spre aceea, că în capitala țerei într'unü institutü ungurescü să învețe și a iubi patria ungurescă. Durere, că scopulü acesta frumosü l'au pututü realiză numai în parte förte mică cu tinerii de limba romānă. Greco-catolicii de limbă rutēnă, alü cărorü patriotismü bunü și altcum este cunoscutü de vēcuri, au trăitü și trăescü în conțelegerea cea mai bună cu tinerii magiari. Romāni din contra, cari vinü la universitate saturați deja cu aspirații naționale și staü în contactü continuü cu ascultătorii universitari laici, cari au unü rolü așa de însemnatü în agitări naționale, în urma înfocării juvenile, ce în tinerimea magiară și romānă o pricepemü de o potrivă, trăescü în frecări neîncetate cu ascultătorii magiari de teologie așa, cātü superioritatea institutulü după esperințele sale a trebuitü să înțelegă, că este cu multü mai bine, dacă tinerii romāni se izolēză de totü de magiari și ruteni. De școlă magiară, cu tōte că mai târđiü i-au schimbatü numele în școlă literară bisericescă, romāni s'au feritü cu consecință, și-au căștigatü bibliotecă pro-

crepü numai așa, imi virescü capulü înăuntru și întrebü: „Unde arde?“

„Imi vii chiarü bine,“ imi strigă Spiridonü. „Deunăđi am cetitü, că tu te mândresci cu aceea, că ai fi aflatü elixirulü fericirii. Nu te-ai gânditü la aceea, că o muliere are puterea de a-ți amări fiesce care și a vieței: ergo nu plătescū vorbele tale nici o cēpă degerată. Înțelesu-m'ai?“

După intrada asta drăgălașă mă grăbescü a intra și a închide în urma mea așa.

„Nu-i lua grobianitățile în nume de rău, domnule Nichiforü,“ imi dice dōmna casei. „Astăđi ēr l'au ajunsü tōnele. Mai întâiü m'a certatü pre mine, ēr apoi a bătutü pre miculü Ionü.“

„N'ai să te miri, dacă nu-ți cresci prunciü, cum se cade,“ morăie filosofulü.

„Măriōra a săritü cu rugămintele sale lui Ionü întrü ajutoriü. Dar Spiridonü a scos'o pre așa afară și acum cere dela copilulü acesta de trei ani, să ședă două ore colo în unghiü, pentru că . . . pentru că a smulsü călăriei sale cōda.“

„Băeții au să se dedea de timpuriü la ordine,“ dice Ergo. „Acēsta i-am spus'o soției mele și de douăzeci de ori și totdeuna m'am provocatü la auctorițaiile pedagogice celea mai celebre. Și ea totü mai ține lui Ionü parte.“

„Nu voiü să-lü maltrăctezü,“ dice mama. „Până acum nu te-ai interesatü de elü, și acum deodată . . .“

„Credeam, că am o soție cuminte,“ o întrerupe Ergo, „o soție, carea se ține întrü tōte de îndrumările, ce i-le dă bărbatu-sēü.“

„Dar scumpulü meu Ergo,“ mă mestecü eü în vorbă-i, „dacă tu mai continui a te totü espectora, eü aci te închini și nu-ți mai vii. Pre mine ocără-mē și-mi strigă, cātü te taie gura: întâiü pre mine așa ceva nu mă altereză, și a două și eü potü fi celü puținü așa de durü ca și tine. Dar pre soția ta nu o potü apēra în contra ta, ēr ca să ocăresci în ființa mea de față pre altulü, care este mai debilü, asta nu merge. Tu scii bine, că așa ceva nu se unesce cu firea mea, Ergo: ține-ți gura!“

„Falsü, de totü falsü!“ strigă Spiridonü. „Combatü realitatea premisei a două! Întâiü nu ocără pre soția mea, a două chiarü și dacă o ași ocări, n'ași ocări pre unulü, care e mai debilü, căci să scii, Nichifore, că eü suntü oea și ea este lupulü!“

„Distinguo! Partea primă o concedü, a două o negü deocamdată. Dar veți, de-ți curmă dialectica cea erudită! Scii bine, că eü urēscü ori ce filosofie, cândü se îmbracă în haină erudită. Legea statulü sciü prea bine și eü, că pretinde, ca mulțerea să asculte de bărbatulü sēü. Dar legea asta n'are nici o îndreptățire, și soția mea mi-a țisü deunăđi, că dacă ne urimü în țile cu plōe, putemü scrie câte verți uscate în legiile celea, asta pre ea n'o împōrtă. Dar spunu-ți una și bună?“

„Ce?“ întrēbă Ergo.

„Ești unü nebuñü și jumătate! Dar acum haıda în bibliotecă. Am să-ți cerü sfatulü într'unü lucru, la care te precepü mai bine decâtü mine.“

(Va urmă.)

prie, folosirea căreia superioritatea firescă nu o putea opri. Dintre foile politice afară de „Unirea“, carea episcopii o au deche- rată de încredută, adevărată că nu umblă alta în institut, dar nu suferă îndoielă, că clericii români prin mijlocirea tinerilor universitari cunoscă toate fazele agitării daco- române. Așa apoi stă tristul adevăr, că clericii absoluți intră în viață intru adevărul îndrjjiți în spiritul național. Une ori se întâmplă, de din câte un tineră de acesta, care în timpul petrecută în seminarium nu voia nici să grăească unguresce, mai apoi se face deputat guvernamental, — precum în timpul de față și este unul, — dar marea majoritate continuă ca agitator deplin în viață ceea ce a început în institut.

„Dacă ție deci „Tribuna“, că pre tinerii români să nu-i trimită în seminarium clerical central din Budapesta, ea face o propunere, carea din punct de vedere patriotic magiar și noi o aprobăm. Intru adevăr ar și fi mai bine a cresce generația viitoare a Românilor în diecese sub conducerea unor profesori patrioți încreduți, decât a-i trimite dela universitate în popor, după ce prin frecări au fost saturati cu simțăminte naționale înverșunate.

„Pot în sfârșit să ridice în Budapesta chiar și un seminarium deosebit românesc, dar în urma cauzelor înșirate mai la delu nici odată nu vor ajunge scopul cu seminarium clerical central.

„Atâta în interesul adevărului și al adevăratului patriotism.“

Atâta acum spre informarea publicului nostru cetitoriu. Cu ocazia cea mai de aproape ne vom pronunța în meritul acestor es- pectorări ale lui „Magyar Allam“.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Se vorbește, că primatele Vaszary în curând va convocă episcopatul catolic la o conferință pentru discutarea chestiunilor actuale politice-bisericesci. E timpul suprem, ca episcopatul catolic să ia o poziție hotărâtă față cu planurile guvernului unguresc inimice bisericeii.

Italia.

Alu X-lea congres al catolicilor italieni ținut de curând în Genua a primit cu unanimitate proiectul de rezoluțiune pentru organizarea unei confederațiuni catolice generale, care să influențeze în alegerile municipale din Italia.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Luni în 17 a. l. c. dela 2—4 ore s'a ținut sub presiunea Majestății Sale consiliu de ministri. Obiectul principal al consultărilor se ține a fi fost chestiunea politice bisericesci a guvernului. Circulă fama, că planul de a introduce căsătoria civilă, se poate considera de cădută.

Cestiunea română în delegațiuni.

În comisiunea afacerilor străine a delegațiilor ungari contele Apponyi aprobând politica externă a contelui Kálnoky, ce privește România observă, că guvernul român ce e drept se poartă corect

față cu mișcarea Românilor din Ungaria, dară totuși recunoștința, ce i-se adresă, trebuie restrinsă. Liga culturală română a trimis o delegațiune la regele român, care a primit-o cu afabilitate. Acest fapt nu se unesc cu starea raporturilor amicale. Roga pre ministru, să îndrumeze pre reprezentanții afacerilor esterne, ca să fie cu luare aminte la mișcarea română în străinătate. Contele Kálnoky răspunde la vorbirea lui Apponyi, că în ceea ce privește România chestiunea este delicată. Nu este ușor nici unui guvern a se opune în mod brusc mișcărilor naționale. Oare nu ar fi mai bine, ca incidentele, ce se ivesc preste confini, nici să nu se ia în considerațiune? Nu scie, că ore întâmplat-s'a în adevăr, ce a spus Apponyi. Ministrul promite, că va urmări cu atențiune agitațiunile, ce s'ar ivi.

Contele Apponyi, care continuă vine după popularitate, fără a și-o pute câștiga, prin interpelarea acesta încă a voit să apară de un reprezentant circum- spect al magiarismului. Nu scie el, ca bărbat politic, că precum ministrul României nu poate împedea mișcările naționale dela noi, așa nu se poate amesteca nici ministrul nostru de esterne în afacerile interne ale României? Altcum vorbirea lui Apponyi nu a stricat cauza române.

România.

Pentru regularea moștenirii Zappa s'a escat un conflict între România și Grecia. Fiindcă numita moștenire cuprinde imobile aflate în România, și fiindcă mai mulți moștenitori naturali de al lui Zappa așază testamentul, afacerea poate să se reguleze numai prin tribunalele țerei. În urma acesteia guvernul grecesc a întrerupt raporturile diplomatice cu România. România încă și-a rechemat personalul legațiunii din Atena.

Serbia.

Călătorind fostul ministru Pasiç cu trăsura spre Petrovaț, pandurul districtual a descărcat asupra lui de două ori revolverul fără a nimeri. Causa atentatului nu se scie. Radicalii dic, că pandurul ar fi comis atentatul din motive politice la îndemnul liberalilor. Investigațiunea, ce decurge, va face lumină în cauză.

La alegerile suplimentare pentru scupcină în multe cercuri, cari până acum au fost reprezentate prin deputați radicali, s'au ales liberali. Se vorbește, că liberalii au de cuget a da în judecată cabinetul Pasiç din cauză, că ar fi vătămă mai de multe ori constituțiunea.

Corespondințe.

Bucuresci, 2 Octobrie 1892.

Sesiunea de primăvară a Stului Sinod a durat dela 1—15 Mai 1892 și s'a compus din șapte ședințe. Chestiunile mai interesante venite în discuțiune au fost: constituirea diferitelor comisii, îmbunătățirea sortii clerului de mir, călugăriile, revisiunea socotelor tipografiei cărților bisericesci, aprobarea cărților didactice religioase și ca-

tedrala din Constanța. După cunoscutul nostru obicei, din fiesce care câte ceva și întocmai precum rezultă din procesele verbale ale respectivelor ședințe.

După împlinirea formalităților obișnuite în ședința I s'a completat biroul, s'a ales comisiunea de petițiuni, s'a acordat un concediu; apoi:

Episcopul Dunării-de-jos: Înaltă Prea Sântă, când avem ședință? — *Mitrop. Primat:* Tocmai pentru acesta voiam și eu să consultă pre Stul Sinod. Pre când voiți să avem ședință și la ce oră? — *Archie-reul I. Ploestean:* Vă rog să puneți ședința pre Luni. — *Ep. Dunării-de-jos:* Eu v'aș rugă, s'o puneți pre Marti. — Ceea ce se și hotărește. În privința orei: — *Ep. Argeșului:* În regulamentul este specificat, că ședințele să se țină la ora 11. Eu dară v'aș rugă, să ne ținem de regulamentul. — *Ep. Hușilor:* I. P. S. Eu aș rugă pre Stul Sinod, să decidă, ca să ținem ședințele dela orele 5—7 p. m., după ce ne întorcem dela Senat. — *Vot:* Nu se poate acesta. — *Ep. Hușilor:* Atunci nici la 11 nu se poate, fiindcă este prea de vreme; fie dar dela 12 până la 2 p. m. — *Vot:* Dela 11 până la 2 să ținem ședință. — *Ep. Argeșului* reamintesc, că ora regulamentară este 11, dar fiindcă trebuie să mergă episcopii și la senat, se rogă, ca să se pună ora 9, ca să fie puțin timp de repaus între ședințele Senatului și ale Sinodului. — *Ep. Dunării-de-jos:* Dacă este vorba tot de 2 ore de lucru, atunci puteți pune și la ora 12, pentru-că și atunci putem veni. — *Mitrop. Moldovei:* Fiindcă vorbim între noi și fiindcă avem onora să fie și dl. Ministru aci, să-l întrebăm și pre dsa, fiindcă știți, că dl. Ministru are mai mult de lucru decât noi toți, să-l întrebăm, dacă îi convine sau nu ora 9 a. m. — *Ministrul Cultelor:* Eu nu o să pot veni la toate ședințele, pentru-că o să am și alte ocupațiuni; puteți însă hotărî ori ce oră, care va conveni Stului Sinod, fie 9 sau 12; cu toate acestea cred, că v'e va conveni mai bine ora 9 decât ora 12. — *Mitrop. Primat:* Atunci, pun la vot ora 9. — S'a primit.

Dintre călugări s'au încuviințat tundera în monachism a vre-o 20 de frați și a vre-o 50 de surori. În chestiunea acesta *Archie-reul Calistrat* a cetit în trei ședințe consecutive o propunere semnată de șese membri, prin care se stabili, că pre viitor călugăriile să se rezolve definitiv de către episcopii respectivi și să nu se mai aducă în debaterile Sinodului. Conform regulamentul după a treia cetire s'a început dezbateri propunerii. Discuțiunea a fost cam lungă. *Ep. Dunării-de-jos* a recunoscut, că există un regulament, după care călugăriile aparțin Sinodului, dar în favorul propunerii a citat art. 27 din însăși legea organică a Sinodului. A fost combătut însă de *Mitrop. Moldovei* și după dînsul de *Ep. Hușilor:* I. P. S. Președinte! Chiar din sensul art. 27, pre care l'a citat P. S. Episcop al Dunării-de-jos, nu reeșă, că tundera în monachism ar fi de atribuțiunea fiesce cărui chiriarch în parte. — *Ep. Dunării-de-jos:* Explicațiune judaică. — *Ep. Hușilor:* Mă iertați, nu este explicațiune judaică; etă ce se mai ține tot în art. 27, că „în ceea ce privește disciplina eccles. și datorile lor spirituale“, în acestea depind de Chiriarchul respectiv. — *Ep. Dunării-*

de-jos: Tunderea la cine aparține? — *Ep. Hușilor*: Cum s'a regulat în urmă, aparține Stului Sinod. Continuă a spune că este contra propunerii făcute, și roagă Sinodul, să n'o primescă. — *Mitrop. Primat*: Nu ne putem rosti de acum, dacă o primim sau nu, căci propunerea trebuie să meargă întâi la o comisiune. — *Ep. Hușilor* cetesce un articol special, în care se dice, că dacă după trei cetiri Sinodul lea în considerațiune propunerea, o va trimite la o comisiune specială spre a se elabora un nou proiect. — *Mitrop. Primat*: Acum dar punem la vot luarea în considerațiune a propunerii P. S. Calistrat. — Făcându-se acésta, se respinge, votându pentru numai trei membri. — *Arch. Calistrat*: Apoi I. P. S. sunt șese semnăturile puse pe acésta propunere. . . — *Arch. Ploestean*: I. P. S. Deși am subscriș propunerea P. S. Calistrat, însă acum m'am convins, că nu trebuie să schimbăm regulamentul. — *Mitrop. Primat*: Acum intrăm în ordinea zilei.

Față cu vechea cestiune a îmbunătățirii sortii clerului de mir, amănată, cum dicea *Voința Bis. Rom.*, din primăvară în toamnă, și din toamnă în primăvară, Sinodul, pentru motivul spus de *Ep. Hușilor*, că „petițiunile adresate de preoți Stului Sinod ca autoritate mai înaltă bisericăscă nu pot rămâne fără nici un curs”, — a adoptat părerea, ca dorința lor să se comunice guvernului. — Cu bis. catedrală din Constanța lucrul stă astfel. După ce Dobruja deveni provincă românească, și după ce „religiunea creștină ort. rom., până aci persecutată și aprăptă sugrumată de ștrângul și lataganul turcesc, își capătă drepturile răpite de către Greci și Bulgari”, statul, carele, fie dă în trecut, întreține din fondurile sale giamiile și „clerul” musulman de acolo, n'a întârziat a se îngriji de edificarea unei biserice în Constanța. Biserica este gata, și aprăptă gata este și decorațiunea ei. În starea acésta o vizită *Ep. Dunării-de-jos*, alarmat de sgomote, că pictorul ar fi copiat de pre natură multe modele, ce a „picat” pre zidurile acelei catedrale. Și de fapt a constatat, că pictura sfinților în cea mai mare parte e străină de stilul bizantin, și în deosebire a vechi, că numărul sfințelor e mai mare decât al sfinților, că mai toate sunt înveșminte în hlamidă împărătescă, avându unele pre cap diademă imperială ornată cu petri scumpe, ér alte veșmintele strînse cu multă eleganță împrejurul gâtului, mijlocului și mânilor, și în fine i-s'a părut, că este și o sfință pictată cu codele aduse amindouă pre pept și se pogoră până la genunchi. Pentru aceste Episcopul declară, că nu pôte lua asupra sa răspunderea de a sfinți acea catedrală fără avisul Sinodului. Ministrul răspunde, că se va îngriji de reparațiuni, dar un lucru este, care nu-l va face: sunt ornamentele biserice, căci în cazul acesta se strică efectul; adause apoi, că alte persoane foarte competente i-au spus, că impresiunea picturii este bună, că faptul cu numărul sfințelor să nu se lege de cestiunea, „că biserica se află la Constanța, căci dacă este în ritul bisericei noastre, să nu fie mai mulți sfinți, a cui e vina? Să-mi dea voe însă, să nu-l urmez pre acésta cale.” De sfința cu codele pre pept nu scie nimic, dar va întreba pre pictor. În fine propuse, să se alégă o comisiune din Sinod, care să meargă cu dînsul

la fața locului, ceea ce, după ore care discuție, s'a și întâmplat.

Cât pentru cărțile didactice-religiöse, *Ep. Hușilor* a relevat mai întâi diferite pasaje eronate împărțiate prin unele cărți de cetire, de cari am vechi și noi altădată și pôte vomă mai vedé, — apoi s'a început discuțiunea în privința regulamentului pentru studiarea unor astfel de cărți, cu care fusese însărcinată o comisiune încă din sesiunea trecută. Unii au stăruit pentru discutarea regulamentului, alții au fost pentru amânarea ei, căci se află cătră finea sesiunii. Astfel: — *Archieprele Ioanichie Bacăonul*: Este prea adevărat, că comisiunea, care a elaborat acésta regulament este compusă din 5 membri, și nu ne găsim aci decât numai 4; lipsesce prin urmare unul din membri. Este dar un rezon, ca să se amâne. Se miră apoi, că *Ep. Dunării-de-jos* și *Arch. Calistrat*, cari singuri au motivat facerea acestui regulament, și acum tocmai dînsii cer amânarea. . . — *Ep. Dunării-de-jos*: I. P. S. Vă rog să mă apărați în contra P. S. Ioanichie Bacăonul, care dice, că se miră de mine. Eu nici n'am luat cuvintul până acum, și P. S. Sa imi judecă intențiunile mele ba chiar și ceea ce aș fi voit să dic. — *Arch. I. Bacăonul*: Eu spun, ceea ce ați făcut în sesiunea trecută. — *Ep. Dunării-de-jos*: Vă rog dar, I. P. S. Sante, să mă apărați. Eu nici n'am luat cuvintul până acum, și de unde scie P. S. Sa, ce am să vorbesc. Nu vedeți, că P. S. Sa imi cantă cliंची? Vă rog, să-i spuneți, să nu se mai mire, căci eu nici n'am vorbit până acum. — *Mitrop. Primat*: Eu pre cât am observat, P. S. Sa a dîs, că în sesiunea trecută ați stăruit pentru înlocuirea celui regulament. — *Ep. Dunării-de-jos*: Da, dar acum sunt pentru amânarea acestui regulament. — *Arch. I. Bacăonul*: Eu vorbesc, P. S. Sante, de aceea, ce ați dîs în sesiunea trecută. Vă rog, nu Vă puneți pre o linie de advocatură. — *Ep. Dunării-de-jos*: Eu n'am vorbit nimic acum, și prin urmare, nu vă însușiți dreptul a vă acăta de mine. — Pre urmă, după vre-o câteva cuvinte ale *Ep. Argeșului*, discuțiunea s'a amănată pentru sesiunea de toamnă; s'a amănat și alegerea comisiunii pentru studiarea cărților didactice-religiöse pomenite mai sus. Din parte-mi amăn și eu de a mai continua firul deja destul de lung pentru astă-dată.

Salutare

Philalet.

Rugare.

Atât P. T. Domn, cari au abonat partea I din opul „Epistole cătră un preot tiner”, cât și prenumeranții părții a II-a, cari nu ne-au răspuns încă prețul opul, sunt rugați cu tot respectul, să binevoescă a ne răspunde prețul în timpul celui mai scurt, avându a ne achita în luna viitoare cu tipografia.

Credemă firmă, că nu vom veni în poziția de a mai spesă spedându unui fiesce carui P. T. Domn rugare deosebită.

Blași, 19 Octobrie 1892.

Pentru Societatea „Inocențiu M. Clain”
Ștefan Rogianu, **Ioan Hulea,**
 președ. soc. secret. soc.

Noutăți.

Din Arhidieceză. M. O. D. *Gavrilă Chețan*, vice-protopopul Fărăgului, din cauza etății înaintate a fost relevat în 8 a l. c.

dela ulterioară purtare a agendelor protopopesce lăsându-i-se în folosință salariul de 120 fl. v. a. și titlul de vice-protopop, ér de administrator protopopescu a fost constituit coajutorul protopopescu de până acuma O. D. *Alés. Augur*, parochul Tecel și inspect. scol. din acelu tract protopopescu.

Comisiunea ministerială în cauza separării averii radicale a Mitropoliei de averea privată a fericitului Mitropolit Dr. Ioan Vancea de Butesa și-a terminat lucrările și în 21 a l. c. a plecat spre Budapesta cu trenul accelerat de séra.

Constituire. Societatea tinerimii studioase dela gimnaziul superior gr. cat. din Blași pre anul scol. 1892/3 s'a constituit în următorul mod: Președinte *Paul M. Bogdan* scol. în cl. VIII; secretari *Vasiliu G. Crișan* scol. în cl. VIII; cassari *Iustin Pop* scol. în cl. VII; notari *Victor Pop* scol. în cl. VII; bibliotecari *Nicola Pop* scol. în cl. VIII; vicebibliotecari *Simeon Nicolescu* scol. în cl. VII; cotrolori *Nicola Racovițan* scol. în cl. VIII. — Societatea literară a junimii studioase dela gimnaziul superior din Năsăud s'a constituit pentru anul scol. 1892/3 25 Septembrie 1892, fiind aleși în comitetul societății următorii: Președinte *Victor Onișor* scol. în cl. VIII; vice-președinte *Constantin Moisil* scol. în cl. VII; notari I *Ieronim Groze* scol. în cl. VIII; notari II *Ioan Moldovan* scol. în cl. VII; redactor *Petru Ștefan* scol. în cl. VIII; bibliotecar *Vasile Borgovan* scol. în cl. VIII; vice-bibliotecar *Vasile Tanco* scol. în cl. VII; cassari *Teodor Morari* scol. în cl. VII; cotrolori *Vasile Șuteș* scol. în cl. VII.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ilustrul Domn *Mariu Becker*, consilier din Prusia și locuitor în Viena, petrecându preste vară mai mult timp în Bistra și vechi biserica cea nouă gr. cat. din loc atăt de frumoasă, a binevoit a contribui la potențarea frumșetii acestei biserice prin donarea alor două candelabre mari făcute din cristali de sticlă cu cercuri de bronz, fiesce care pentru câte 12 lumini, în preț de 200 fl. v. a., — pentru care faptă mariimosa subscrișul în numele poporului gr. cat. din Bistra aduce sus numitul Ilustru Domn cea mai ferbinte mulțamită. — Bistra în 13 Octobrie 1892. — *Alexandru Papi* preot gr. cat.

† **Iacob Morari.** Subscriș membri ai familiei intristate ca soție, ca prunc, ca nepoți, ca ginere, ca părinte și cumnați și rade mai departe, cu inimă frântă de durere aduc la cunoștință, că iubitul soț, părinte, frate, cumnat, socru, fiu și inoș *Iacob Morari*, oficial postal ces. reg. în pensiune, membru ordinariu al „Asociațiunii Transilvane”, membru în Direcțiunea de credit și economii al institutului „Bistrițana” etc., astăzi la 12 Octobrie 1892 st. n. 4^{1/2} ore dimineța și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului după un morbu îndelungat în anul al 58-lea al vieții sale pline de iubire și activitate și în al 26-lea al fericitei sale căsătorii. Înormintarea rămășițelor pămâtesce se va săvârși Joi în 13 Octobrie 1892 st. n. după ameză la 4 ore în cimiteriul romano-catolic din loc. Sânta liturgie întru repausul sufletului său se va celebra în 14 Octobrie 1892 dimineța la 9 ore în biserica română gr. cat. din Bistrița. Fie-ți țărna ușoră și memoria binecuvintată! Bistrița, la 12 Octobrie 1892 st. n. Rafla Morari nasc. Mihailaș, ca soție. Vasile Morari, ca părinte. George Morari ca frate. Ioana Morari măr. Moldovan, ca soră. Maria Radoicov nasc. Morari, Helena Morari, George Morari, ca fi. Ștefan Radoicov, căpitan, ca ginere. Angelina Radoicov, ca nepoată. Grigore Mihailaș, Mihaila Mihailaș, căp. ces. reg. Gavrilă Moldovan, Lina Mihailaș măr. Tanco, Anastasia Mihailaș măr. Pop, Ioana Campan măr. Mihailaș, Iacob Pop, protopop gr.-cat. Petrea Tanco, preot gr.-cat. cumnați și cumnate.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Georgiu Sionu.

Poetul și membrul Academiei române Georgiu Sionu a reposedat în 13 a. l. c. la București. Elu s'a născut în 1825 la Hârșova, județul Vâslui în Moldova. Cu mărtea lui erași s'a impuținat pleiada acelor bărbați distinși și devotați nemului românesc, cari au pus basă atât la organizarea politică a Românilor de dincolo, cât și la redestep-tarea culturală a Românilor de pretotindenea. Sionu a luat parte activă aprupe la tôte mișcările naționale din principatele unite de aprupe o jumătate de seculu încoce. În privința literaturii încă a desvoltat o activitate neobosită, cât viața lui a fost strinsă legată de viața literară a Românilor. Numeroșele lui scrieri în poezie și prosă sunt lăpșite, și unele din poeziile lui sunt foarte populare, p. es. *Multă e dulce și frumôsă limba, ce-o vorbimă*. Înurmintarea regretatului poetu s'a intimplat în 15 a. l. c. cu mare pompă, fiind de față reprezentanții Academiei, ai ministrului de culte, ai Teatrului Naționalu etc. La înurmintare au ținut discursuri dli Iacobu Negruzzi, artistul Notara, N. Ionescu și Gr. Tocilescu. Prin mărtea lui Sionu a devenit vacantă la Academie alu 5-lea locu.

Religiunile „liberă cugetătorilor“.

VI.

Religiunea pesimistului.

Pentru pesimistă amă puté să dicem, că tôte lumea acésta este lucrul dracului. Pesimistul nu vede în lume alta decât durere, presărată ici colé cu câte un picu de bucurie numai pentru aceea, ca durerea să fie și mai puternică urmându după ceva bucurie. Nu pôte fi lumea acésta după pesimistă altă ceva decât desvoltarea sau manifestarea unui principiu absolut rău. După Schopenhauer principul acésta este voința universală, carea ori ce face, face tot rău. După Hartmann principul acésta este „inconscientul“ universalu, care ca prostul face stele, planeți, plânté și animale. Când a ajuns să facă și pre omu, atunci inconscientul a ajuns în omu la consciința de sine, și atunci numai vede, câte lucruri rele a făcut, cari sunt tôte atâtea cauze de dureri. Atunci inconscientul universalu înmărmuresce vędându-și prostia, și se necăjesce, că de ce s'a ostenit, de a mai produs atâtea lucruri rele, cari nu sunt de nici o trebă. Se escusă însă pre sine cu aceea, că a lucrat inconscientu fără să scie ce face, a lucrat ca nebunul și ca omul în vis, căci inconscientul universalu nu este decât un Dumneđu nebun, un Dumneđu, ce visază, care numai când în omu ajunge la consciința de sine, când adevărat trece nebunia, și când se tredece din vis, numai atunci își vede prostiile.

Nici chiar Egipteni, cari se închinau la Apis, nici idololatrii, cari se închinau la idoli, ba nici chiar orientali aceia, cari se închinau la diavolul, n'au fost atât de degenerați, cât să cređă, că deul, ia care se închină, este nebun. Până la adorațiunea nebuniei încă nu s'a scoborită nici un popor. O atare decădintă religioasă a fost rezervată ireligioșității de astăzi.

Nu este mirare de loc, că ideile aceste ale pesimismului modern în consecințele lor din urmă trebuiesc să ducă erași la nebunie.

Căci dacă „inconscientul“ a fost fericit ca nebunul numai până atunci, până când n'a ajuns la consciința de sine în omu, atunci este cea mai fărșcă urmare, că ținta din urmă a omului trebuie să fie, ca pre o cale ore careva să-și părădă consciința de sine. Acésta în modu stabilu nu se pôte, decât sau în nebunie, sau în mărte. De unde foarte mulți pesimiști finesc cu aceea, că sau nebunesc, sau se sinucid. De altă parte totu după ideile pesimismului ținta din urmă a omului trebuie să mērgă într'acolo, ca pre ori ce cale să impedece, ca inconscientul să nu mai ajungă în omu nici când la consciința de sine. Asta se pôte mai ușor și mai fără osteniă, dacă nemul omenesc nu s'ar mai propaga. Asta după Schopenhauer mai ușor se pôte, dacă părinții ar impedece născerea de copii. Și dacă omenii după elu ar avé minte, așa ar și face.

În tôte religiunile pre lume mângăierea cea mai mare o a prestat credincioșilor convingerea despre o esistență după mărte. Credința și convingerea acésta le-a datu la foarte mulți țaria de a purta și sarcinile cele mai grele ale vieții și de a suferi și durerile cele mai crâncene. Sistemul pesimisticu a fost cel dintăiu, care cēcă a mângăia pre omeni cu idea morții eterne, cu idea, că fericire nu esistă decât în neesistență, și esistența însă-și este isvorul durerii și alu nefericirii. Din punctul acésta de vedere amă puté dice, că pesimismul este cultul morții. De aceea privirile pesimiștilor nici nu sunt îndreptate de loc în susu cătră ceru, ci în josu cătră pământu, nu spre locașul vieții, ci spre locașul morții. Dacă și-ar zidi pesimiștii un templu, atunci pre acela după ideile lor ar trebui să-l zidescă în cimiru sub pământu, acolo, unde mărtea este singură domnitore.

Ce se ține însă de partea morală a pesimiștilor, după ce bunul cel mai mare alu lor este neesistența, și acésta trebuie să o caute ori și care, dela sine urmază, că suiciidii sunt cei mai mari eroi ai lor, érá apoi după acéștia în rindul alu doilea vinu cei ce prin vieță excesivă au cădutu în nebunie, o specie de esistență neesistentă. Suiciidii și nebunii în urma unei vieți desfrinate sunt ideile pesimiștilor. Unu cāendaru de sfinți pesimiști ar trebui să conțină numai suiciidii și nebunii din escese. Din contră unu individ u. p. es., care ar căde jefă unei bôle lipiciose îngrijindu din iubire și filantropie pre cei cuprinși de aceea-și bōla, după ideile pesimiștilor ar trebui să fie considerat de cel mai mare păcătoș. Căci atari omeni umblându să vindece și scape de mărte pre cei cuprinși de acea bōla, umblă să continue esistența, care este reul cel mai mare. Ba după ei medicina, intru cât ea nu are chemarea numai de a alina durerile, ci de a lungi viața omenilor și de a micșora mortalitatea, ar trebui cu totul casată din lume ca sciința cea mai stricăciōșă. Căci ea punându pedeci morții, pune prin aceea pedeci fericirii, carea singur în mărte pôte să esiste.

Étă! ce este pesimismul! Deistul, raționalistul și celalalt, ce i-am vędut până acum, amă puté dice, că sunt āngeri față cu pesimistul. Căci pesimistul întorce tôte lumea cu fundul în susu, tôte ordinea morală din lume, și totu modul sănătosu de cugetare omenescă le nimicesce chiar în rădăcină. Mai departe în decădintă de cum a mers pesimismul, nu mai pôte merge nici un sistem. Elu e sistemul desperării, și desperarea este mărtea deplină a ori ce progresu, a ori ce idee frumōșă și tendentă nobilă și a ori ce virtute.

Pesimismul este astăzi religiunea claselor culte, precum raționalismul este religiunea claselor semidocte. Cădându mulți prin clasele culte dela credința creștină pozitivă, nu potu afla nici o mângăiere în nici un sistem din cele ce le-am vędut în numerii de mai înainte. Contrațicerea și inconsecința sistemelor acestora este așa de

evidentă, cât și înstrăinează pre cei mai mulți. Fără de o credință religioasă, fie aceea cum va fi, omul nu pôte să esiste. Și așa nemulțămii cu nimica, mulți din clasele culte se aruncă în brațele pesimismului. De aci vine, de în Europa nici o literatură nu are în timpul de față trecere așa mare ca literatura pesimistă. „Die Philosophie des Unbewussten“, „Filosofia inconscientului“, opul cel mai mare alu profesorului Hartmann din Berlin, corifeul pesimiștilor, în timp de câțiva ani a vędut nu mai puțin decât 16 edițiuni, dintre cari 2 stereotipe.

Pôte nicăiri în Europa nu s'a lătit pesimismul așa tare ca în România, căci pôte ca aci nicăiri n'a scădutu religiositatea așa tare fiind ori ce activitate a bisericii paralisată din mai multe cauze. De aceea mai tôte literatura nouă din România este mai multă sau puțină pesimistă. Germanul Rudow în opul său nou „Geschichte des romanischen Schriftthums“, „Istoria literaturii române“, numescă periodul din urmă alu literaturii române periodul literaturii pesimiste. Și pre dreptate. Întrebarea este însă de mare însemnătate, că unde voru ajunge frații nostri din România cu pesimismul? La bine a bună samă nu. Căci pesimismul nu pôte să albă nici când efecte bune, nici în singuratici, nici la popor. Durere foarte mare, că prin literatura pesimistă din România se străcoră pre facutul pesimismului și la noi cei de dincoci.

Eufrosina.

(Continuare.)

Nu mai o bētrână pie flă înțelese. Revoluțiunea i-a fost răpită bărbat, copil, avere. Ea pregătia omul lui Dumneđu de mâncare și se îngrija de ordine și curățenie în biserică și în coliba sa.

„Nu e nimica Simoneto,“ îi dise preotul, când bētrâna îi ștergea sângele de pre față. „Lasă-ți în pace, căci bunul Dumneđu scie, că eu am meritat mai mult decât astea. Și-mi este dulce a suferi. O, dacă ași scie, că cu prețul vieții mele ași pute să le schimb moravurile, nu m'ași gândi nici o clipită.“

„Doră se voru îndrepta,“ dise Simoneta. „Dumneđu e drept!“

Și mēșura s'a umplut cu vrfu. Unu morbu îngrozitor a venit preste sat. Zăcea bētrâni și tineri. Și cine le ajuta acum? Și cine grija de ei fără de nici o deschiinire? Preotul și Simoneta. Elu a fost āngerele de pază și de mântuire. Deși ranele, cari ei i-le-au causat, încă nu-i erau deplinu vindecate, totuși alerga dela unu la altul îngrijindu-se de ei cu acea iubire plină de abnegațiune, ce numai creștinismul o cunoșce. Nu le aducea nici cu unu cuvintu aminte de nedreptățile și vātămăriile, cu cari flă urmăriseră.

„Venii, prietinelor,“ le dicea, când necasul era la culme, „veniți, să cădem la Domnul și să i-ne rugăm.“

Biserica acum se umplea. Împreună cu elu cereau grația ceriului, — și într'adevăr puterea pustiitoare a epidemiei începu a scăde.

Dar nici elu nu era de feru. Multa trudă flă obor la pat. Era de mărte, și numai acum vędură ei, ce perd într'insul. Inimicii lui de mai înainte flă grija acum cu atâtea iubire și băgare de samă, cât unu tată nu putea fi mai bine grijit de pruncii săi. flă rugau de iertare, și elu le ierta bucuros, dar cu condiția, ca să-și schimbe traiul de până acum.

Și astfel înflori Montemartul. Casa parochială și biserica se ridicară de nou. Sătul sălbatic de mai înainte primi altă față, și mulți orașeni începură a-și cumpăra pământuri și a-și edifica aici case.

Preotul mai înainte huiduit și persecutat acum era așa de venerat, cătă cuvîntul lui le era sfînt.

Și bătrîna Simoneta dicea: „După atîta vijelie a trebuit să se răsbune.”

V.

Rade de sôre.

Lerinval nu făcu multe vizite vecinilor săi. Se temea, ca să nu fie primit ca și în Roche-aux-Fleurs. Dar totuși avea prietini și soți de principii.

Aci era de exemplu Merin, căpitanul de marină de odinioară, un republican înflăcărat, care a trebuit să-și părăsească postul, pentru că iubia prea mult sticla. Nevastă-sa i-a adus bani de ajuns, ca să trăească golind sticla și declamînd în contra popilor și a regelui. Ei aveau cinci fete, dintre cari trei măritate și două acasă. Urite nu le chiar puteai dice, dar în manierele lor se oglinda influința părinților.

Ală doilea prietîn era un anumit Potelet, un văduv, care dela 1793 până la 1795 fusese reprezentant cetățenesc în Bordeaux. Acesta avea o fată de vre-o trei decii de ani, care condamnă tot, ce dicea tatăl său, și numai iubirea arginului i-o împărtașia. Mai avea și ună ficioră, care nu putea suferi nici vederile tătâne-său nici ale surorii sale. Nu avea altă gândă fără numai amorul cătră frumôsă Eufrosina, carea i-a aprins inima.

Mai erau încă câteva familii republicane, ce se ținea de acest cerc. Lerinval era foarte bine primit între ei.

Eufrosinei îi displacea societatea asta încă dela prima vizită, ce o făcură lui Merin. Ea s'a îngreșat de acești fraseologi sălbatici. Dôrna Merin primi pre Eufrosina cu o afecțiunea prea de tot exprimată. Și cînd se depărtară, toți laudară pre Lerinval, ér manierele aristocratice ale Eufrosinei le criticară. Numai unul tăcea, și acesta era Colatin Potelet.

Acești republicani cheltuiră o mulțime de bani inscenînd persecutările, ce le îndurase bietul preot. Ei ațtau mereu poporul. Cînd însă pre timpul epidemiei nici unul nu s'a mai arătat printre țerani, numai păstorul cel persecutat și-a espus viața pentru oile sale rătăcite. Mai târziu éráși au voit să-și începă prigonirile, dar a fost zădarnic. Preotul prin lacrimi, suferințe și rugăciuni a căștigat binecuvîntarea cerului și a éșit învingător.

Republicanii treceau dintr'o petrecere într'alta. Nici sgărcitul Potelet nu rămânea înderăptul celorlalți. Îl preocupa neînțetătă gândul la o căsătorie între Colatin și Eufrosina, deși manierele aristocratice ale fetei nu-i chiar plăceau. Chiar și iubita sa Porția era foarte încântată de acest plan. Cătă pentru Lerinval, el nu se opunea întru nimica, pentru că Potelet era foarte bogat. Dar ce dicea fata?

De cînd se adăpa din adevărurile mîngăitoare ale religiunii, inima ei se închise pentru orî ce alte impresii. Sufletul ei părea creat numai pentru aceste sfinte adevăruri, despre cari odinioară nici idee nu avea. Încă în biserica din Roche-aux-Fleurs

simțise dulcea impresiunilor, ce făceau ceremoniile asupra inimei ei copilăresci. Dar asprimea, cu care o întimpinau acolo, cătă ce éșia din biserică, o făcea să nu-și potă da samă de ele. Aici însă, unde locuitorii o întimpinau cu atîta bunăvoință, și unde avea isvorul eternelor adevăruri, aici începu plîntuța roditoare a înflori așa de frumôsă și de gingașă! Cum i-se umplu golul din sufletul ei, și cătă era de mulțămită! Cătră cruciună voia să primescă sfîntul botez, căci aflase dela Catarina, că era încă păgână.

În una din zilele lui Decembre intră ca de regulă la preotul. Până aici nimeni nu a observat vizitele ei. Catarina, care altfel o păzia cu ochi de Argus, acum era bolnavă. Cefalalți servitori nu se interesau de lucrurile stăpânei sale. Cătă pentru Lerinval, el era multă mai adăncit în plăcerile sale, decătă să-și aibă grija. Astăđi însă se întimplă, că chiar cînd Simoneta îi deschise ușa, trecură pre acolo Iulia și Zoe Merin.

Acésta a fost o mare descoperire! Amazónele grăbiră cătră bunul lui Potelet numit „La jeune France”. Acolo era adunat clubul. Aci povestiră tot, Lerinval se turbură grozav, dar la aparință rămase liniștit. La o astfel de purtare nu se așteptase. Își făcea cele mai crude planuri, ca să-și căștige asupra ei autoritatea părintescă. Cînd însă intră în odăia ei, o află lucrînd cu atîta gingașie și așa de liniștită, cătă se ulmi, și cînd ea își ridică ochii săi nevinovați, din cari privia un suflet ângeresc, Lerinval simția, că i-a trecut totă mânia. O întrebă cu asprime afectată, că unde a fost astăđi.

Ea vădu, că secretul îi este descoperit, dar răspuse cu liniște: „La domnul preot am fost, tată.”

„Și ce cauți tu acolo la miserabilul acela?”

„De ce-l vătăm, tată? Domnul părinte mă instruă în religie. Asta e tot.”

„Dar ce vrei tu cu religia și cu preotul? Așa te-am educat eu? De ce nu te uiți la nobila Porția, cum samăna cu tatăl tău? Să scii, că ai fost mai pre urmă acolo. M'ai înțeles? Să mă blamezi așa înaintea prietînilor mei? Sigur îți va fi predicat preotul și despre ascultare, nu-i așa? Apoi ține-te dar de cuvîntul lui!”

Eufrosina începu a plînge. Lerinval trânti mîniosă ușa și éși. La cină ea nu veni, ci lăsă să-l rîge, ca să vină în chilia ei, că se simțese foarte rău. Lerinval alergă ca un nebun, gata a-i concede orî ce ar cere.

Ea era cuprinsă de friguri. I-s'au nimicit celea mai frumôse speranțe, și acésta o sgudui.

„Ce ai?” o întrebă Lerinval de jumătate totă mînios.

„O, nu este nici un pericol, tată! Măne cred că-mi va fi mai bine. Dar te rog, să mă ierți. N'am avut de loc propusul de a-ți tănu pașii mei. Dór tu iubesc libertatea și nu-ți vei împedea fiica a merge la biserică, cînd asta-i face atîta plăcere!”

„Biserica este pentru țerancele próste și pentru aristocrații curioși, dar nu pentru o fată deștăptă ca tine.”

„O, tată dragă, dacă ai sci, cătă este

de dulce și de cerescă acea învățatură, și tu ai —”

„Nu grăi prostii de astea. Pentru astfel de povești sunt prea emancipat. O fantazie ca a ta se potă ușor îndrăgi de povești de acelea, dar nu o minte ca a mea.”

Eufrosina plîngea cu amar. Lerinval căuta să o liniștescă.

„Nu vorbi așa tată,” îi dise în sfârșit fata. Parcă-mi tai în inimă. Eu nu pot trăi mai mult fără religie. Speru, că bunul Dumnezeu mă va lua acuși la sine, și atunci mă voi liniști.”

„Taci, copilă! Ori dóră așa te învață preotul, ca să năcăjesc pre tatăl tău? Îmi pare rău, că ai ajuns în mîinile lui, dar dacă altfel nu se potă, du-te la el, cătă vrei, eu nu mă mai împotrivesc.”

„Cătă ești de bun, tată! Îți mulțămesc, îți mulțămesc!” Și își plecă capul pre peptul lui, ér ochii i-se umplură de lacrimi de bucurie.

„Și ce să spun prietînilor?”

„Să le spu, că Eufrosina este fata ta, și tu nu vrei să o împedeci în plăcerile și pornirile ei.”

„Răspuns cam rēstit! Dar în sfârșit ce-i și împorță pre ei afacerile mele? Însă totuși dacă m-ar fi profetit cineva înainte de asta cu douăzeci de ani, că eu voi permite unicului meu copil, să alerge la biserică, i-ași fi astupat gura, de sci că mă pomenia! O copilă, copilă! Și închiată este acum pacea?”

„O, dar cum ar puté tata și fiică-sa să fie în dușmănie? Eu n'am fost de loc mîniosă, ci numai întristată, că ai voit să mă opresci a asculta învățăturile acelea pline de mîngăere.”

„Griji de nu-i crede tóte, copila mea! Preoții aceștia . . . Dar spune-mi, dragă, ce dici despre Colatin Potelet?”

„D'apoi ce să dici? Bine!”

„Veđi, mie el mi convine foarte. Privește-l numai cu atențiune, și vei vedé, că și ție îți va conveni.”

A fost trecut un timp, de cînd Eufrosina a primit botezul. Acum se ruga de bunul său parinte sufletesc, să o împărtașească cu corpul și sangele Mântuitorului.

„Mai întâi trebuie să-ți marturisești peccatele, copila mea,” îi răspuse preotul.

„Ce peccate, domnule părinte?”

„Acelea, cari le-ai făcut dela crăciună încóce.”

„Dar eu n'am făcut nimica, ce să-mi apese consciința. Cum ași și puté, după ce am fost întărită cu iubirea Domnului prin sfîntul botez? Se potă, ca ore cine să fie așa de nerecunoscător?” Așa grăi ea cu o spaímă naivă.

Ochii preotului se umplură de lacrimi.

„Fericit cel curăț cu iuima, că aceia vor vedé pre Dumnezeu,” gândi el. Apoi o sfătui, să fie numai cu băgare de samă la tóte lucrurile sale, pentru că și dreptii cad de șapte ori pre ți.

„Ce vrei să faci tu, Dórne, din prunca asta?” întrebă el, după ce se depărtase Eufrosina. Și o voce parcă-i răspundea în întrul lui: „Dumnezeu alege pre cei curăț și nevinovați, ca ei să espieze peccatele celor răi.” Și ridicându-și mîinile se rugă din inimă: „O Dórne, măresce-ți puterile, dacă trebuie să se jertfescă.”

(Va urmă.)

Economie.

Grăparea și gunoarea fînătelor mai consultă este a se face toamnă, când și altcum economii nu sunt așa îmbuldiți cu lucrul ca primăvara. Ce privește grăparea, prin ea se împrăștie înainte de toate mușinoale de furnici și de soboli, cari îngreunăză cositul. Mai departe se nimicesc de unde s'au încuibat și mușchii, cari sugă sucul din ierbă și-i împedecă crescerea. Pentru grăpatul fînătelor și mai ales pentru stîrpirea muschilor este de recomandat *grapele* după sistemul *Leimer*. Muschii se mai potă stîrpi și dacă se pun paie uscate pre fînă și apoi se aprind; ardându paiele și ierbă arde și mușchii din rădăcină, mai ales dacă a permersu grăparea fînătelor. Cu multu mai momentosă decât grăparea este pentru fînăte gunoarea, care la noi de comunu se neglegă. Pentru gunoita este mai bunu compostulu, în lipsa acestuia se pôte întrebuintă șgură de a lui Thomas — cam 3—4 măji metr. pentru 1 jugeră catastrală. — Cătă de momentosă și proventuosă este grăparea și gunoarea fînătelor, a probatū profesorul germănu *Anderegg* prin următorul esperimentū: Elū a împărțit unū fînătu în patru părte egale. Partela I ne-grăpată și negunoită a produsū 377 kg. de fînă, a II-a grăpată dară negunoită, 770 kg., a III-a ne-grăpată, dară gunoită 833 kg., și a IV-a și grăpată și gunoită a produsū 1563 kg. de fînă, adecă de patru ori cătă cea ne-grăpată și negunoită.

Comerciu cu ouă în Germania în cei cinci ani din urmă a fostū în 1888: importū 397,483 măji m., esportū 17,835 m.m.; în 1889 importū 485,155 m.m., esportū 10854 m.m.; în 1890 importū 540,715 m.m., esportū 8,222 m.m.; în 1891 importū 598.165 m.m., esportū 7,940 m.m. De aci se vede, că precândū importul de ouă cresce, esportul totū scade. Cele mai multe ouă se impörtă în Germania din monarchia noastră. Valoarea ouălor impörtate în Germania în anul trecutū face 56,775.000 marce, ăra a celor esportate numai 947,000 marce. Din suma pentru ouă impörtate s'a datū în Austro-Ungaria 46,300.000 m. sau după banii nostri 25.466.000 fl. Aceste cifre probază mai pre susū de ori ce indoăla, cătă este de

proventuosă prăsirea gănilor în economia de casă.

Producțiunea tăbaoulu în anul acesta nu a fostū așa nefavorabilă precum ăra temerea producților. După cele mai nouă date oficiose între Tisa și Dunăre s'a terminatū culesul tăbaoulu, rezultatele au fostū mijlocii. În partea stîngă a Tisei mai ales în comitatul Szabolcs producțiunea atătū e privire la calitate, cătă și la cantitate e multămitore. În comitatele Békés și Sătmar recolta e mai slabă decâtū mijlocie, ăra în unghiulu dintre Tisa și Murășū și în comitatul Torontal este mijlocie.

Pentru anul viitorū cultura tăbaoulu nu va ăve așa mare estensiune, ca în trecutū, de-ărece nu ăre trecere. Aci în patrie îl facū concurință tăbaourile mai fine impörtate, ăra în țerele austriace, unde se consumă celū mai multū tăbacū ungurescū, magazinele și acum suntū pline încă din anii trecutū.

Revista comercială a săptămănei.

Temperatura în urma ploilor de Marți și Mercuri s'a rėcitū. Aceste ploii au fostū o adevărată binecuvintare pentru economi, caci din cauza secetei în multe locuri s'a sēmănatū forțe puținū. Culesul cucuruzulu este terminatū pretotindenea, atătū calitatea, cătă și mai ales cantitatea nu corėsponde ășteptărilor economilor. Culesul viitorū este încă în curgere, dară prin ținuturile infectate de filoxeră și pre unde a ajuns grindina, numai cu numele e culesū. Prețulu mustulu nu e fixatū, probabilu nu va fi așa mare ca în anul trecutū. În jurul Blășulu se plătesc mustul cu fl. 1—1.40 după calitate.

Țirgulu de bucate din Budapesta în săptămănele din urmă a fostū forțe frecventatū, atătū oferta cătă și cererea e mare. Grău curatū s'a adusū în cantități mari, din care o parte însēmnată s'a cumpăratū pentru mori. Circulațiunea săptămănală se apropie la 280.000 măji m. s'a plătū m. cu fl. 7.85—8.20. Săcară pentru acoperire locale a fostū căutatū, dară pentru esportū s'a cumpăratū puțină. S'a plătū m. cu fl. 6.50—6.80. Ovesă s'a oferitū multū, dară nu a fostū prea cercetatū, în cantitate mai considerabilă s'a cumpăratū pentru transpor-

tare la Viena, s'a vîndutū m. cu fl. 5.60—5.85. Cucuruzū se imbie multū, însă ăre puțină trecere. Prețulu lui nu e stabilitū nici acum, ci variează m. între fl. 4.70—4.85.

Țirgulu de rîmători dela Steinbruch. S'a plătū pentru rîmători unguresci aleși grei de 320—380 kg. 44—44½ cr., bėtrăni mai grei de 300 kg. 41—42 cr., marfă țărănescă 41—46 cr., sėrbescă 40—43 cr. la kg. curatū.

Bursa de Budapesta.

Din 20 Oct. st. n. 1892.

Renta de aurū ung. 4%	112.10
" " hărtie 5%	100.45
İmprumutul căilor ferate ung.	120.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostū ung. (1-ma emisiune).	118.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostū ung. (2-a emisiune).	100.50
Bonuri rurale ung.	96.—
" " urbarele ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	99.90
İmprumutū cu premiū ung.	146.—
Losuri pentru regularea Tisei	139.—
Renta de hărtie austriacă	100.30
" " argintū austriacă	96.25
" " aurū austriacă	115.—
Losurile austr. din 1860.	140.—
" " Viena	163.—
Acțiunile bancii austro-ungare	982.—
" " de creditū ung.	367.50
" " austr.	310.60
Obligățiunile cu câștigū ale bancii ipot. ung.	125.50
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii "Albina".	101.—
Galbeni impărețesci	5.67
Napoleon-d'or	9.50
Mărci 100 imp. germane	58.70
Londra 10 Livres șterlingi	119.60

Prețulu mărfurilor.

Piața din Blășiu: Grău, hectilitr. fl. 4.— până 4.75, — grău mesticatū fl. 3.50 până 4.—, sėcară fl. 3.50 până —, — ovėsū fl. 2.— până fl. —, cucuruzū fl. 2.50 până fl. 2.75, alacū fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. 1.25, — sēmăntă de cānepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 3.25 până fl. —, — carnea de vită chilo 48 până — cr., carnea de vită — până — cr., carnea de berbec 30 până — cr., — 12 ouă cu 20 până — cr.

Editorū și redactorū răspundătorū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Fundatā în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

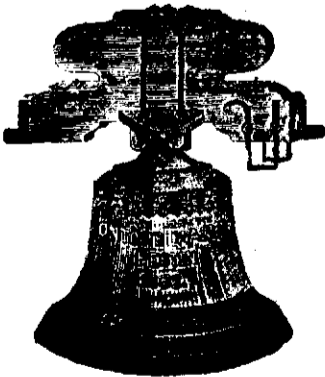
Liferantū de curte
alū Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosifū.

proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și recaisite de pompieri, turnătorul de clopote și metalū

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandā atențiunei preanonraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 41—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturī se trimittū la cerere gratuitū și franco.

Distinsū în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucrū escelentū, progresū și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onore.

În care se fabrică atătū grupuri cătă și clopote singurateice: cu scanne de fierū patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalū, într'altelē și celū dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântăni.

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscintă pre Veneratulū Clerū greco-catolicū,

că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de **iconostase, amvone, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privește lucrul de mėsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu ăședarea acelorū obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericelē greco-catolice au câștigatū recunoscere deosebită, și tôte mē îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mē va împărtăși ocașional-minte de prețuita-i încredere. Silința mea sē va îndreptă totū-deauna într'acolo, că și de aci înainte se meritū renumele celū bunū, care mi-lam câștigatū până acum.

Prin tarifulū de zone dispărēndū departărirele, prin ăcēta capacitatea de concurință mi-sa măritū.

Rogāndū-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recuis. biserice.

(5) 18—26